

CITYPULSE

ગુજરાતમિત્ર

શુક્રવાર ૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૫

હજુ પણ 'હાર્ટ' તો સુરતનું ભાગળ જ ગણપતિ, તાજિયા કે ફિકેટમાં ભારતની જીત, બધા સેલિબ્રેશન અહીં જ થાય

ભાગળ એટલે શહેરનું હાર્ટ, શહેરનું મુખ્ય કેન્દ્ર બિંદુ. આજે તો સુરત ઘણું વિસ્તર્યું છે પણ પહેલાં ચોકથી લઈને સ્ટેશન સુધીનો વિસ્તાર સુરત ગણાતો. જેની વચ્ચેનો માર્ગ રાજમાર્ગ એટલે ભાગળ. અહીં સવારથી જ જીવન ઘબકવા લાગતું. આસપાસના ગામોથી ખેડૂતો શાકભાજી વેચવા આવતા અને અહીંથી જરૂરિયાતનો સામાન લઈને પોતાના બળદગાડામાં ઘર વાપસી કરતા. ભાગળના ચાર ચોક અલગ અલગ વિસ્તારથી ભાગળ આવવાના પ્રવેશ દ્વાર જેવા જ. 100-150 વર્ષ પહેલાથી રાજમાર્ગ પર ઉત્સવોની રંગત જામતી. દૂર દૂરથી નાના વેપારો માટે લોકો આવતા એટલે મેળા ભરાતા અને લોકો પરિવાર સાથે તેમાં મનોરંજન મેળવતા. એ પરંપરા આજે પણ વિરાટ સ્વરૂપમાં ભાગળ પર જળવાયેલી રહી છે. ગણેશ ઉત્સવ, મટકી ફોડ, ફિકેટ મેચ, પતંગની હરાજી આ બધું જ હજુ પણ સમૂહમાં જો ઉજવાતું હોય તો ભાગળ ચાર રસ્તા પર. પહેલા ભાગળ સાંકડું હતું પણ SMCના કમિશનર બનીને એસ.આર.રાવ આવતા તેમણે રાજમાર્ગનો રસ્તો પહોળો કર્યો અને અહીં સેલિબ્રેશન અને બીજા એટ્રેક્શનનો કેમ બેવડાચો. ચાલો આપણે જાણીએ કયા એટ્રેક્શનનો કેમ ભાગળ પર જોવા મળે છે અને કયારથી, સમય બદલવાની સાથે માહોલ કેવો બન્યો છે.

ગણેશ આગમન અને વિસર્જનનો માહોલ મુંબઈને ભૂલી જવાય તેવો હોય છે

આમ તો સુરતમાં ગણેશ ઉત્સવ 70-75 વર્ષથી ઉજવાય છે પણ તેનો કેન્દ્ર 40-50 વર્ષથી વઘ્યો છે. 10 ફૂટ કરતા ઊંચી સુંદર કલાત્મક અને અલગ અલગ થીમની પ્રતિમાની આગમન યાત્રા જોવા અમરોલી, અડાજણ, વરાછા, કતારગામ અને શહેરના અન્ય વિસ્તારના લોકો બાળકોને લઈને ભાગળ પર ભીડ જમાવી દેતાં હોય. DJ. સાઉન્ડ વાગતું હોય, ભવ્ય બગીચો નીકળે જેમાં બાળકો બેઠા હોય. અહીંથી 200થી 250 જેટલી મૂર્તિઓનું આગમન થતું હોય. જેટલું ભવ્ય આગમન હોય વિસર્જન પણ ભવ્ય હોય. વિસર્જન યાત્રા તો એવી નીકળે કે મુંબઈને પણ ભૂલી જવાય. અહીંથી મૂર્તિની વિસર્જન યાત્રાનો આગ્રહ રખાતો હોય છે એટલે બપોરે ૨થી સાંજે ૬ વાગ્યાં સુધી તો લોકોની એવી ભીડ થતી હોય કે પગ મુકવાની જગ્યા નહીં હોય. DJ વાગતું હોય, ગુલાલની છીનો ઊડતી હોય અહીં ચારે ચોક પરથી નાની મોટી હજારો મૂર્તિઓની વિસર્જન યાત્રા નીકળે. વાહનોની અવરજવર બંધ હોય દુકાનો બંધ હોય અને લોકો હજારોની સંખ્યામાં કલાકો વિસર્જન યાત્રાની ઝાકમઝોળ જોતા ઉભા હોય.

ફિકેટમાં ઇન્ડિયાની જીતનું જશ્ન મનાવવા ભાગળ પર આખું સુરત ઉમટી પડે છે

ફિકેટમાં ઇન્ડિયાની જીતનું જશ્ન ભાગળ ચાર રસ્તા પર યાદગાર બની જતું હોય છે. ખાસ કરીને પાકિસ્તાન સાથેની મેચ હોય ત્યારે. છેલ્લી ચાર-પાંચ ઓવર બાકી હોય અને ઇન્ડિયા જીતવાની છે તે નક્કી થઈ જાય એટલે હજારોની મેદનીમાં સુરતીઓ ભાગળ ચાર રસ્તા પર ઉમટી પડે. ઢોલ-નગારા વાગવા શરૂ થઈ જાય, નાના બાળકોથી માંડીને વયસ્ક લોકો પણ હાથમાં ઇન્ડિયન ફ્લેગ લઈને જીતની ખુશી વ્યક્ત કરવા લાગે છે. ડબગરવાડમાં મોટી LED સ્ક્રીન પર મેચ જોવા લોકોની મોટી સંખ્યામાં ભીડ જમા થાય. ઇન્ડિયા જીતવાની હોય એટલે અહીંના લોકો જ સૌથી પહેલાં ભાગળ ચાર રસ્તા પર પહોંચી જાય. 1983માં પહેલીવાર જ્યારે ઇન્ડિયા વર્લ્ડ કપ જીત્યું હતું ત્યારે પણ ભાગળ પર જીતનું ભવ્ય જશ્ન થયું હતું. હમણાં 2023માં ઓક્ટોબરમાં પણ ભાગળ પર વર્લ્ડ કપની સેમી ફાઇનલમાં ભારતની જીતનું શાનદાર જશ્ન થયું હતું. દેશભક્તિના ગીતો પર યુવાનોએ ડાન્સ કર્યો હતો.

25 ફૂટ ઊંચી દહીં હાંડી ફૂટે, ગોવિંદા મંડળોના કરતબ જોવાની આવે મજા

લગભગ 25 વર્ષથી ભાગળ ચાર રસ્તા પર 25 ફૂટ ઊંચી દહીં હાંડીની સુરતના લોકો રાહ જોવા હોય. અહીં જ સૌથી ઊંચી દહીં હાંડી ફૂટતી હોય છે અને તેને ફોડનાર ગિવિંદા મંડળને પુરસ્કાર પણ અપાતા હોય છે. બપોરે 2.00 વાગ્યાથી મોડી સાંજ સુધી દહીં હાંડી જોવા હજારો લોકો ઉમટી પડે છે અને ગોવિંદા મંડળો દ્વારા અલગ અલગ કરતબ ભાગળ પર જ ખાસ જોવા મળે છે જેમાં લેગીમ કટકા દાવ, લાઠી દાવ અને જે પિરામિડ બને તે જોવા લોકો મોટી સંખ્યામાં ભેગા થઈ જાય અને લાલગેટ અને એર ઇન્ડિયા તરફનો રસ્તો વાહનો માટે બંધ થાય છે અમુક કલાકો માટે.

57 વર્ષથી ભાગળ પર વિવિધ ઉજવણી મેં જોઈ છે : દિપક આફ્રિકાવાલા

શહેરમાં ઘણી સક્રિય વ્યક્તિઓમાં ગણના પામતા દિપકભાઈ આફ્રિકાવાલાએ જણાવ્યું કે મારું તો ભાગળ અંબાજી રોડ પર જ રહેવાનું એટલે મેં તો અહીં ઘણા ફેસ્ટિવલની ઘુમઘામથી થતી ઉજવણી જોઈ છે. એક સમયે ભાગળથી રવાના ટેકરા પારસી વાડથી પીરછડી રોડ પર જન્માષ્ટમીનો મેળો ભરાતો. તેમાં બાળકોના રમકડાં, રગડોળ આકર્ષણનું કેન્દ્ર રહેતાં. પહેલા ગામડે ગામથી શાકભાજી વેચાવા ભાગળ પર લોકો આવતા એટલે અનેક સેલિબ્રેશનનું કેન્દ્ર ભાગળ ચાર રસ્તા બનતું ગયું. મેં રાજકિય ઉજવણી પણ અહીં થતી જોઈ છે અને વિવિધ તહેવારોના ઉત્સાહનો રંગ પણ અહીં જોયો છે. પાકિસ્તાન સાથેનું યુદ્ધમાં ભારતની જીતનું સેલિબ્રેશન આઝાદીના 25 વર્ષની ઉજવણી પણ ભાગળ પર નિહાળી છે.. લગભગ 60 વર્ષથી અહીં ગણેશ મૂર્તિના આગમનનો ભવ્ય નજારો પણ મેં જોયો છે. સુરતની લોકસભા સીટ પરથી મોરારજી દેસાઈ જીતીને વડાપ્રધાન બનતા શાનદાર ઉજવણી થઈ હતી.

140 વર્ષ પહેલાં ભાગળ પર તાજુયા નીકળવાની શરૂઆત થઈ, એને જોવા ભેગી થાય ભીડ

સલાબતપુરા, સાગરામપુરા, રસ્તમપુરા, નાનપુરા, ભેસ્તાન, લીંબાયત, ઉનથી તાજુયા નીકળે જે ભાગળ પર મોટું યુલુસ બને એ જોવા લોકોની એટલી ભીડ હોય કે વાહનો માટે રસ્તો બંધ કરાય છે અને દુકાનો પણ બંધ રહેતી હોય છે. હવે લોકો લાઈટવાળા તાજુયા જોવા પણ ભાગળ ચાર રસ્તા પર ભેગા થાય છે. કેટલીક માન્યતાઓ પણ તાજુયા સાથે જોડાઈ હોવાનું માનવામાં આવે છે જેમકે, બાળક બોલતું નહીં હોય તે બોલવા લાગે માટે પહેલા હિન્દુઓ પણ ગ્રીન કલરના કાપડનો પોપટ બનાવી તાજુયા પર ચઢાવતા અને તાજુયા ઠંડા કરવા પાણીનો છંટકાવ કરતા. તાજુયા ભાગળ પરથી ચોક થઈને આઈપીમિશન અને ત્યાંથી હોડીબંગલા પહોંચે. ચારે તરફથી તાજુયા આવી શકે છે એટલે ભાગળ ચાર રસ્તા પરસંદ કરાય છે. 1885માં તાજુયાની શરૂઆત સલાબતપુરામાં થઈ હતી. તેનો લારો ઈંગ્લેન્ડથી લવાયો હતો જે હજુ જોવા મળે છે. ત્યારથી ભાગળ પર તાજુયા નીકળવાની શરૂઆત થઈ હતી એવું કહેવાય છે.

તહેવારોનો ચાર્મ વર્ષો પહેલા રાજમાર્ગ પર જ હતો આ એજે પણ અહીં જ છે: નરેશ રાણા

ડબગરવાડમાં દુકાન ધરાવતા નરેશભાઈ રાણાએ જણાવ્યું કે ભાગળ ચાર રસ્તા પર દરેક પ્રકારના ફેસ્ટિવલનો માહોલ બાળપણથી જોઈ રહ્યો છું. ભાગળ સુરતીઓનું હૃદય છે. ભાગળના ચારે ચોક પરથી સુરતના અલગ અલગ વિસ્તારમાં પહોંચી શકાય છે એટલે દરેક તહેવારની રોળક અહીંથી જ શરૂ થાય છે. બીજા વિસ્તારો કરતા અહીં કેટલાંક તહેવારોનો માહોલ વધારે બાંધે છે. પહેલા શહેર નાનું હતું એટલે ફેસ્ટિવલનો માહોલ વધારે અહીં બનતો. શહેરનો વિસ્તાર વધવા છતાં તહેવારોનું મુખ્ય કેન્દ્ર ભાગળ જ રહ્યું છે. પહેલા ભાગળ પરથી ગણેશ ઉત્સવના 8-10 દિવસ પહેલા મૂર્તિઓનું આગમન થતું પણ હવે મહિના પહેલા વધારે રંગે રંગે અને ઘૂમઘડાકા સાથે થાય છે.

શ્રાવણમાં ભોળેનાથની અનાંખી ભક્તિ: પાર પ્રમાણે ના કલરિંગ સુગંધિત ફૂલોનું કરે ડેકોરેશન

શ્રાવણ મહિનો શરૂ થઈ ગયો છે એ સાથે શિવાલયોમાં શિવ ભક્તો શિવજીને રિઝવવા માટે ભાવભરિત પૂર્વક પૂજા અર્ચના કરી રહ્યા છે. શિવજીની આ ભક્તિમાં 10 સુરતીઓની ભક્તિ ધ્યાન ખેંચી રહી છે. તેઓ રોજ જ શિવલિંગોના સુગંધિત ફૂલોથી શૃંગાર કરે છે અને પછી અટીથી ત્રણ કલાક શિવજીની પૂજા અર્ચના કરે છે. લાલ અને સફેદ કલરના કમળ, પરાજિતાના બ્લુ કલરના ફૂલો મેળવવા સવારે 7 વાગે ફૂલ માર્કેટમાં પહોંચી જવાનો તેમનો ક્રમ છે. તેઓને જાત જાતના ફૂલોથી શૃંગાર કરવાનો આઈડિયા કઈ રીતે આવ્યો, રોજના 4થી 5 કિલો ફૂલ મેળવવા, અભિષેક કરવા માટેની સામગ્રીનો ખર્ચો તેઓ કઈ રીતે ઉઠાવે છે, શું તેમને બીજા લોકોનો પણ સાથ સહકાર મળી રહે છે ખરી? તે આપણે જાણીએ...

અલગ અલગ વારના કલર પ્રમાણેના ફૂલોથી થાય છે શૃંગાર

પ્રણવભાઈએ જણાવ્યું કે અમે અહવાડિયાના દરેક વાર માટેના કલરના ફૂલોથી શિવલિંગોને શૃંગાર કરીએ છીએ જેમકે, સોમવારે મોગરાના ફૂલ, સફેદ આંકડા, જુદા, રજનીગંધાના ફૂલોથી શૃંગાર થાય છે. મંગળવારે લાલ કલરના કમળ, લાલ કલરના કરેણ, લાલ દેશી ગુલાબ, બુધવારે પીળા કલરના ગલગોટા, દુર્વા, પીળા ગુલાબ, ગુરુવારે આછા પીળા કલરના ફૂલો, શુક્રવારે સફેદ કલરના ફૂલો, શનિવારે બ્લુ કલરના અપરાજિતાના ફૂલ અને રવિવારે કેસરી કલરના કરેણ, કેસરી કલરના ગલગોટાથી શૃંગાર કરીએ છીએ.

દાડમ, મોસંબી, શેરડીના રસનો અભિષેક કરાય છે

રોજ ગાયનું દૂધ, દહીં, દાડમ, શેરડી, મોસંબીના રસનો અભિષેક કરીએ. આ ઉપરાંત બધા ગ્રહોની શાંતિ માટે દુર્વા અને મગ, દાળ, સરસવ તેલનો અભિષેક પણ કરાય છે. જેમકે, સોમવારે જવ, મંગળવારે મસૂરી દાળ, ગુરુવારે ચણાની દાળ, શનિવારે આખા અડદ અને સરસવ તથા સરસવના તેલનો અભિષેક કરીએ. જેથી બધા ગ્રહોની કૃપા થાય. તંદુરસ્ત અને લાંબા આયુષ્ય માટે દુર્વાથી અભિષેક કરવામાં આવે છે.

મિત્રોનું ગુપ્ત શ્રાવણમાં રોજ ફૂલોનો શૃંગાર કરી ભોળેનાથની ભક્તિ કરીએ: પ્રણવ સુરતી

ભોળેનાથના પરમ ભક્ત પ્રણવભાઈએ જણાવ્યું કે, અમે 10 મિત્રો આશિષભાઈ, ચિરાગભાઈ, કલ્પેશભાઈ, શ્રિવેશભાઈ, રાજુભાઈ, વિપુલભાઈ, વિશાલભાઈ, મુકેશભાઈ યોગાનુયોગ મળ્યા અને ગુપ્ત બનાવી 12 વર્ષથી અલગ અલગ મહાદેવજીના મંદિરમાં મહિનામાં બે વાર પ્રદોષ પૂજા હોય ત્યારે આ રીતે શિવલિંગોને ફૂલોથી શૃંગાર કરીએ. છેલ્લાં 5 વર્ષથી દર વર્ષે શ્રાવણ મહિનામાં રોજ જ ગોરાટ ઉદ્યાન પાસે ગાયત્રી માતાના મંદિર છે પાસે પારદેશ્વર મહાદેવ શિવલિંગની સ્થાપના થઈ છે ત્યાં અમે રાત્રીના 8.30 વાગે અડધો કલાક આ રીતે સુગંધિત ફૂલોથી શૃંગાર કરીએ. પછી રાતના 12 વાગ્યાં સુધી પૂજા અર્ચના કરીએ. અમારું ગુપ્ત પાલમાં અટલ આશ્રમમાં પારદેશ્વર મહાદેવ, ઉમરા રામનાથદેવ મહાદેવ, જહાંગિરપુરા કુરુક્ષેત્ર મહાદેવ, અકવાલાઈખ્યા પોલિસ લાઇન મંદિર અહીં પૂજારીની પરમિશન મેળવી આ રીતનો શૃંગાર કરી પૂજા અર્ચના કરીએ છીએ. અમને સદનસીબે સાત પાનનું બીલીપત્ર પણ મળે છે.

